

**Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä
saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta
Suomen Hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön**

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt perustuslakivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 248.

Sivistysvaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti antanut perustuslakivaliokunnalle lausuntonsa, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Eero J. Aarnio oikeusministeriöstä, saamelaisvaltuuskunnan puheenjohtaja Pekka Aikio ja saamelaisvaltuuskunnan lakiasiainneuvottelukunnan puheenjohtaja, maaherra Hannele Pokka, kunnanjohtaja Pentti Keskitalo ja kunnanvaltuuston puheenjohtaja Hilka Joki Enontekiön kunnan edustajina, kunnanjohtaja Antti Korhonen Inarin kunnan edustajana, kunnanvaltuuston puheenjohtaja Pertti Lokka Sodankylän kunnan edustajana, kunnanvaltuuston puheenjohtaja Antti Katekeetta Utsjoen kunnan edustajana, apulaisprofessori Pertti Eilavaara, professori Mikael Hidén, oikeustieteen tohtori Kaisa Korpijaakko-Labba, professori Ilkka Savviita ja apulaisprofessori Martin Scheinin.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että saamelaisten oikeus muihin väestöryhmiin nähden yhdenvertaiseen kohteluun hallinnossa turvataan etnisen kulttuuri-itsehallinnon perustalta.

Hallitusmuotoon lisättäväksi ehdotetun säännöksen mukaan saamelaisille alkuperäiskansana turvataan saamelaisten kotiseutualueella omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeva kulttuuri-itsehallinto, jonka perusteista säädettäisiin lailla. Kulttuuri-itsehallinnon toteuttamiseksi säädettäisiin laki saamelaiskäräjistä, joka korvaisi nykyisen asetuksen saamelaisvaltuuskunnasta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta koskee perustuslain muuttamis-

ta, joten se on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Jos tämä lakiehdotus hyväksytään, voidaan esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan ehdotus laiksi saamelaiskäräjistä käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta pitää esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä jäljempänä ilmevin huomautuksin ja muutoksin.

Hallitusmuodon uusi 51 a § olisi luonteeltaan sikäli julistuksenomainen, että se jättää kaikin osin lailla järjestettäväksi saamelaisille alkuperäiskansana kuuluvan kulttuuri-itsehallinnon. Asiaa havainnollistaa se, ettei 2. lakiehdotukseen sisälly mitään sellaisia säännöksiä, joiden antamisen edellytyksenä olisi 1. lakiehdotuksen hyväksyminen.

Valiokunta yhtyy esityksen perusteluissa mainittuun, että kulttuuri-käsite tulee ymmärtää perusoikeusuudistuksen (HE 309/1993 vp) tapaan. Saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvat siten saamelaisten perinteiset elinkeinot.

Tähän liittyen on kuitenkin syytä todeta, että saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon turvaaminen saamelaiskäräjistä annettavalla lailla ei sellaisenaan muuta niitä nykyisiä lainsäädäntöjärjestelyjä, joiden mukaan määräytyy, ketkä saavat harjoittaa mainittuja elinkeinoja perinteisillä saamelaisalueilla. Mahdolliset muutokset näissä suhteissa voidaan toteuttaa vain muuttamalla voimassa olevia lakeja. Käsiteltävänä olevan uudistuksen tarkoituksena ei ole saada aikaan muutoksia poronhoidon, metsästyksen ja kalastuksen alalla.

Asiaan vaikuttaa myös se, että Suomen EU:n jäsenyydestä neuvoteltuun liittymisasiakirjaan sisältyy saamelaisia koskeva pöytäkirja n:o 3. Sen mukaan EU:n jäsenyys ei estä myöntämästä saamelaisille perinteisillä saamelaisalueilla yksinoinkeuksia poronhoidon harjoittamiseen, kun taas

muunlaisten yksinoikeuksien toteuttaminen vaatii kaikkien sopimuspuolten suostumusta pöytäkirjassa määriteltyä menettelyä noudattaen. Viimeksi mainitun kaltaisten toimien osalta kysymys ei niin ollen ole pelkästään kansallisen lainsäädännön muuttamisesta vaan tähän alun alkaen tarvittavasta suostumuksesta EU:n tasolla.

Saamelaiskäräjiä koskevan lakiehdotuksen 3 §:ssä määritellään saamelaisen käsite. Valiokunta, yhtyen sinänsä lakitekstiin, huomauttaa, ettei laki tavanomaisten tulkintasääntöjen perusteella oikeuta esityksen perusteluissa mainittua mahdollisuutta, jonka mukaan asetuksella voitaisiin säätää vuoden 1875 luettelot laissa tarkoitetuiksi yksinomaisiksi viranomaisrekistereiksi. Valiokunta ei myöskään pidä tarkoituksenmukaisena täydentää lakia tässä suhteessa erillisin asetuksenantovaltuuksin.

2. lakiehdotuksen 4 §:ssä on määritelty saamelaisten kotiseutualueen rajat ja sidottu määrittely lain voimaantuloajankohtaan. Valiokunnan mielestä rajat tulee säätää laissa ja alueen rajoja koskeva karttapiirros tulee ilmetä lain nojalla annettavasta asetuksesta. Valiokunta on muuttanut pykälää tällä tavoin.

Saamelaiskäräjiä koskevan lakiehdotuksen 7 §:n sanamuoto on sillä tavoin väljä, että eduskunnalle annettavan hallituksen kertomuksen sisältö jää saamelaisasioiden osalta hallituksen harkintaan eikä tällä kysymyksellä näin ollen ole merkitystä lakiehdotuksen käsittelyjärjestyksen kannalta.

2. lakiehdotuksen 9 § sisältää viranomaismenettelyjä koskevan, saamelaisten asemaa turvaavan vaatimuksen. Ehdotettu neuvotteluvollisuus ei voi merkitä pidemmälle menevää menettelyllistä suojaa kuin esimerkiksi hallintomenettelylakiin perustuva asianosaisen oikeus tulla kuulluksi omassa asiassaan. Näin ollen neuvotteluvollisuuden oikeudellinen vaikuttavuus rajoittuu siihen, että viranomaisten on pykälässä tarkoitetuissa asioissa varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja mahdollisuus neuvotella vireillä olevasta asiasta. Kuulemisen osalta kysymys on saamelaiskäräjille varattavasta tilaisuudesta lausua käsityksensä esimerkiksi kirjallisesti jostakin ehdotuksesta, jonka toteuttaminen vaikuttaisi saamelaisten asemaan; neuvottelumahdollisuus tarkoittaa suoraa vuorovaikutusta viranomaisten edustajien kanssa.

Jotta viranomaisen neuvotteluvolite tulisi täytetyksi hyvän hallinnon vaatimusten mukaisesti, viranomaisen on huolehdittava siitä, että saamelaiskäräjät saavat riittävän ajan perehtyä

neuvottelukysymykseen ja että neuvottelutilanne muodostuu muutoinkin saamelaisten edustuselimen kannalta kohtuulliseksi. Tarjotun neuvottelumahdollisuuden käyttämättä jättäminen ei toisaalta voi muodostua lopulliseksi esteeksi sille, että asianomainen viranomaisen etenee asiassa vaikkapa omaan päätöksentekoonsa asti.

Valiokunta on muuttanut pykälää selventääkseen, että sen sisältö on todetun kaltainen. Tähän liittyen valiokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen luoda saamelaiskäräjien/töyjärjestyksessä takeet sille, että saamelaiskäräjät todella saavat asiat nopeasti ratkaistavikseen vailla asioiden valmistelusta huolehtivan saamelaiskäräjien hallituksen päätösvaltaisuutta koskevia ongelmia.

2. lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentin lopussa olevan säännöksen tarkoituksena on korostaa saamelaisten kotiseutualueen ja sen eri osien merkitystä. Valiokunnan käsityksen mukaan tämän tärkeän tavoitteen kannalta pitää edellyttää, että saamelaiskäräjien jäsenistä on ainakin puolet saamelaisten kotiseutualueen kunnista. Tästä syystä valiokunta on muuttanut säännöstä niin, että saamelaiskäräjissä tulee olla vähintään kolme jäsentä jokaisesta näistä kunnista.

Saamelaiskäräjiä koskevan lakiehdotuksen vaalioikeussäännösten johdosta valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että Ruotsissa ja Norjassa nämä oikeudet kuuluvat myös ulkomaalaisille tietyn asumisedellytyksen tultua täytetyksi. Valiokunnan käsityksen mukaan pohjoismainen lainsäädäntö vastaa tässä suhteessa eurooppalaista kehitystä. Asianomaisia säännöksiä — 10, 21 ja 23 § — onkin muutettu tästä lähtökohdasta käsin.

2. lakiehdotuksen 26 §:n 2 momentin loppusäännös sisältää valituskiellon saamelaiskäräjien hallituksen sellaiseen päätökseen, joka on annettu vaaliluettelosta tehdyn oikaisuvaatimuksen johdosta. Valituskielto ei ole oikeusturvasyistä asianmukainen, sillä saamelaiskäsite jää joiltain osin tulkinnanvaraiseksi. Valiokunta onkin poistanut valituskieltosäännöksen.

Muutoksenhakua koskeva saamelaiskäräjälakiehdotuksen 41 § on puutteellinen, koska valitusviranomaisen ei käy siitä selville. Valiokunta on muuttanut pykälää niin, että korkein hallinto-oikeus määritellään valitusviranomaiseksi. Samalla ehdotusta on täydennetty säännöksin saamelaiskäräjien sisäisestä muutoksenhausta tapauksissa, joissa päätöksen on tehnyt saamelaiskäräjien hallitus tai lautakunta taikka käräjien asettama muu toimielin.

Esityksen perusteluista selviää, ettei uudistus poista kaikkia esteitä ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifioinnille.

Perustuslakivaliokunta edellyttää hallituksen laativan mitä pikimmin selvityksen siitä, millä tavoin ja millaisin käytännön vaikutuksin esteet ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifioimiselle ovat poistettavissa. Valtiopäiväjärjestyksen 53 §:n 2 momentin säännöksiin viitaten perustuslakivaliokunta edellyttää saavansa selvityksen välittömästi käsiteltäväkseen. Lisäksi sivistysvaliokunnan lausuntoon viitaten perustuslakivaliokunta edel-

lyttää hallituksen selvittävän, miten voitaisiin saamelaiskäräjien yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia edelleen kehittää ja turvata saamelaiskäräjille riittävät voimavarat tehtäviensä hoitamiseksi.

Perustuslakivaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

2.

Laki

saamelaiskäräjistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Saamelaisten kotiseutualue

Saamelaisten kotiseutualueella tarkoitetaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitsevaa Lapin paliskunnan aluetta (*poist.*). Asetuksessa tai sen liitteessä julkaistaan kartta kotiseutualueen rajoista.

2 luku

Saamelaiskäräjien tehtävät

5—8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 §

Neuvotteluelvoite

Viranomaiset neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja jotka koskevat saamelaisten kotiseutualueella:

(1—6 kohta kuten hallituksen esityksessä)
Neuvotteluelvoitteen täyttämiseksi asianomaisen viranomaisen on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta. Tilaisuuden käyttämättä jättäminen ei estä viranomaista jatkamasta asian käsittelyä. (Uusi)

3 luku

Toimikausi, toimielimet ja toiminta

10 §

Kokoonpano ja toimikausi

Saamelaiskäräjiin kuuluu 21 jäsentä ja neljä varajäsentä, jotka valitaan saamelaiskäräjien vaaleilla neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. (*Poist.*) Saamelaiskäräjissä tulee olla vähintään kolme jäsentä ja yksi varajäsen kustakin saamelaisten kotiseutualueen kunnasta.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

11—18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Saamelaiskäräjien vaalit

19 ja 20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

21 §

Äänioikeus

Saamelaiskäräjien vaaleissa on asuinpaikkaan katsomatta äänioikeutettu jokainen ennen vaalivuoden alkua 18 vuotta täyttänyt saamelainen, joka on Suomen kansalainen *tai jolla ulkomaan kansalaisena on ollut kotikunta Suomessa kahden vaalivuotta lähinnä edeltäneen vuoden ajan.*

22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

23 §

Vaaliluettelo

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Vaaliluetteloon on pyynnöstä lisättävä siitä puuttuva 3 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu *äänioikeutettu saamelainen sekä ulkomaan kansalaisena äänioikeutettu saamelainen.*

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

24 ja 25 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

26 §

Vaaliluettelon oikaisuvaatimus

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Vaalilautakunnan päätökseen tyytymätön voi

Edelleen perustuslakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Alho sekä jäsenet Koskinen, Laine, M. Laukkanen (osit-

saattaa oikaisuvaatimuksen vaaliohjesäännön mukaisen määräajan kuluessa saamelaiskäräjien hallituksen ratkaistavaksi. *(Poist.)*

27—40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Muutoksenhaku

41 §

Valitus

Saamelaiskäräjien hallituksen ja lautakunnan sekä käräjien asettaman muun toimielimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla saamelaiskäräjille, jollei tässä laissa tai muualla laissa toisin säädetä. Saamelaiskäräjien päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään (poist.).

6 luku

Erinäisiä säännöksiä

42—45 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

että 1. lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

tain), J. Leppänen, Moilanen, Mölsä, Nikula, Varpasuo, Viljanen, Vuoristo (osittain), Vähänäkki ja Väistö.

Vastalause

Olen tyytyväinen pääosaan perustuslakivaliokunnan mietinnön sisällöstä ja siihen liittyvistä ehdotuksista, jotka eräin poikkeuksin perustuvat hallituksen esitykseen. Erityisen tyytyväinen

olen valiokunnan mietintöön liittyvään ponteen, jossa valiokunta edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän, millä tavoin ja millaisin käytännön vaikutuksin esteet ILO:n alkuperäiskansasopi-

muksen ratifioimiselle ovat poistettavissa sekä miten voitaisiin saamelaiskäräjien yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia edelleen kehittää ja turvata saamelaiskäräjille riittävät voimavarat tehtäviensä hoitamiseksi.

Kahden valiokunnan tekemän muutoksen osalta olin valiokunnassa toista mieltä. Ehdotin saamelaiskäräjien kokoonpanoa koskevan 10 §:n säilyttämistä hallituksen esityksen mukaisena, joka edellytti saamelaiskäräjissä kullekin saamelaisten kotiseutualueen kunnalle vähin-

tään kahta jäsen- ja yhtä varajäsenpaikkaa. Ehdotin myös poistettavaksi valiokunnan mietinnön kappaleen, jossa ei pidetty mahdollisena käyttää vuoden 1875 luetteloa laissa tarkoitettuna yksinomaisena viranomaisrekisterinä.

Mielestäni useat valiokunnan mietinnössä esitetyt kannanotot ja tulkinnat poistavat monia aiheettomia epäilyksiä ja selkiinnyttävät lain tosiasiallista tarkoitusta tavalla, jonka toivon ja uskon liennyttävän tästä laista riippumatta syntyneitä ristiriitoja.

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 1995

Ensio Laine

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

20 päivänä joulukuuta 1994

Lausunto n:o 9

Perustuslakivaliokunnalle

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 1994 lähettäessään hallituksen esityksen n:o 248 saamelaiden kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen Hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että sivistysvaliokunnan on annettava lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Eero J. Aarnio oikeusministeriöstä, aluekehitysneuvos Matti Sippola sisäasiainministeriöstä, lääninneuvos Osmo Kurola Lapin lääninhallituksesta, valtuuston puheenjohtaja Hilkka Joki ja kunnanjohtaja Pentti Keskitalo Enontekiön kunnasta, kunnanjohtaja Antti Korhonen Inarin kunnasta, vt. kunnanjohtaja Sirkka Kreivi Sodankylän kunnasta, kunnanjohtaja Jouko Lukkari Utsjoen kunnasta, II varapuheenjohtaja Sinikka Semenoja ja lakimiessihteeri Heikki J. Hyvärinen saamelaisvaltuuskunnasta, professori Pekka Sammallahti Oulun yliopistosta, oikeustieteen tohtori Lauri Hannikainen Lapin yliopistosta sekä professori Marjut Aikio.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että saamelaisten oikeus muihin väestöryhmiin nähden yhdenvertaiseen kohteluun hallinnossa turvataan etnisen kulttuuri-itsehallinnon perustalta. Saamelaisilla olisi oikeus vaikuttaa nykyistä laajemmin heitä erityisesti koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.

Hallitusmuotoon ehdotetaan lisättäväksi saamelaisväestön hallinnollisia oloja koskeva säännös. Saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon toteuttamiseksi ehdotetaan lisäksi säädettäväksi laki saamelaiskäräjistä, joka korvaisi nykyisen aseuksen saamelaisvaltuuskunnasta.

Edelleen esityksessä ehdotetaan, että saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain

eräät säännökset kumottaisiin ja lähinnä tulkkija kääntämispalveluihin varatut valtion talousarvion määrärahat käytettäisiin saamelaiskäräjien henkilöstön palkkaamiseen pääasiassa vastaaviin tarkoituksiin.

Valiokunnan kannanotot

Sivistysvaliokunta on käsitellyt esitystä toimialaansa koskevilta osin ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Sivistysvaliokunnan käsitellessä valtioneuvoston kulttuuripoliittista selontekoa vuonna 1993 valiokunta totesi, että valtiovallan lähtökohtana on nykyään saamelaisten kulttuurin ja kielen turvaaminen kulttuuriautonomian perustalta, jotta saamelaiset voisivat tulevaisuudessa elää oman identiteettinsä ja elämäntapansa mukaisesti monikielisessä ja monikulttuurisessa yhteiskunnassamme.

Tässä yhteydessä eduskunta hyväksyi sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti lausuman, jossa edellytettiin saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien riittävän tason turvaamista kulttuuriautonomian perustalta.

Parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä olevan perusoikeusuudistuksen (HE 309/1993 vp) ehdotuksen mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana olisi hallitusmuodon mukaan oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä luodaan hallinnolliset puitteet näiden oikeuksien toteuttamiselle.

Sen vuoksi valiokunta pitää erittäin kannatettavana tätä hallituksen esitystä, jossa perustuslain tasolla turvataan saamelaisten kulttuuri-itsehallinto.

Hallituksen esityksen perusoikeusuudistusta koskevan ehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, joissa on käsitelty kulttuurin käsitettä, todetaan, että saamelaisilla alkuperäiskansana ja erällä muilla ryhmillä olisi oikeus ylläpitää ja

kehittää kieltään ja kulttuuriaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esityksessä omaksuttu kulttuurin käsite vastaa kansainvälisiä, muun muassa YK:n ihmisoikeuskomitean tulkintoja.

Hallituksen esitys sisältää myös muutosehdotuksia saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa koskevaan lakiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan saamen kielilain tarkoittamien tulkitsemis-, kääntämis- ja neuvontatehtävien hoitaminen ei ole käytännössä toiminut lain tarkoittamalla tavalla. Tämän vuoksi kielilain 25 § on jäänyt valiokunnan saaman selvityksen mukaan lähes toteutumattomaksi. Tämä on ollut omiaan vaarantamaan saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumista. Valiokunta pitää kannatettavana ehdotettua uudelleenjärjestelyä. Järjestely edistäisi saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevia pyrkimyksiä ja olisi eduksi muun muassa kielenhuollolle ja käytettävän terminologian yhtenäistämiseksi.

Saamelaiskäräjiä koskevan lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin mukaan saamelaiskäräjien tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevat asiat. Saamelaiskäräjille on myös tulossa monenlaisia uusia tehtäviä kansallisissa, pohjoismaisissa ja muissa kansainvälisissä yhteyksissä. Tämän vuoksi niillä tulee olla riittävät voimavarat hoitaa näitä tehtäviä. Saamen kielilakiin tehtävien muutosten johdosta näihin tarkoituksiin varatuista määrärahoista on tarkoitus siirtää oikeusministeriön hallinnonalalle se osa, joka tähän mennessä on tullut vuo-

sittain kielilaista aiheutuvien tehtävien hoitamiseen käytetyksi. Kun kuitenkin tarkoituksena on tehostaa saamen kielen käännös-, tulkkaus- ja neuvontapalvelujen toteutumista, valiokunta pitää tärkeänä, että tarvittaessa määrärahoja voidaan lisätä niin, ettei näiden tehtävien hoitaminen vaikeudu. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että saamelaisalueen kunnilla olisi riittävät opetustoimen voimavarat järjestää koulutusta.

Saamelaistyöryhmän yksimielisen mietinnön ehdotukset koskevat saamelaisten oikeutta tehdä aloitteita heitä erityisesti koskevissa asioissa ja saamelaiskäräjien vuosittaista eduskunnalle annettavaa kertomusta siitä, mitä merkittävää on tapahtunut saamelaisia koskevien asioiden kehityksessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisimman pian selvitettäisiin, miten saamelaiskäräjien vaikutusmahdollisuuksia voitaisiin vielä kehittää. Tämän tulisi tapahtua valiokunnan mielestä tätä hallituksen esitystä valmistelleen ns. saamelaistyöryhmän esitysten pohjalta.

Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää, miten saamelaiskäräjien yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia voitaisiin edelleen kehittää ja turvata riittävät voimavarat saamelaiskäräjien tehtävien hoitamiseksi.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että perustuslakivaliokunta laatiessaan mietintöönsä ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula,

von Bell, Gustafsson, Hacklin, Laakso, Lindqvist, M. Pietikäinen, Rätty, Suhola, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsen Alaranta.

